

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za pol leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbo brez priložene naročilne se upravnistvo ne osira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglas in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročilno, reklamacije in inerate prejema upravnistvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

• V edinost je moč.

Vabilo na naročbo.

S 1. aprilom iztekel je I. četrtletje XIV. teč. našega lista. Vabimo zatorej naše gg. naročnike, da svojo naročbo o pravem času obnovijo, da ne nastanejo neredi v pošiljanju lista.

Opozarjamo ob enem gg. naročnike, kateri svoj dolg doslej niso še poravnali, da svojo dolžnost čim prej storijo, kajti brez gmotnih sredstev ni napredka.

Cena listu je:

za vse leto . . . . gl. 6.—
za pol leta . . . . gl. 3.—
za četrtletje . . . . gl. 1.50

Na naročbo brez priložene naročilne se upravnistvo ne osira.

Upravnistvo „Edinosti“.

Govor poslanca Nabergoja v državnozborni seji dne 3. t. m.

Visoka zbornica! Zadeva, zaradi katere sem prosil za besedo, ni baš glede njene finančne strani v pravem razmerju z ogromnimi svotami, katere dobiva država od užitninskega davka, toda za moj volilni okraj, za tržaško okolico, je vendar jako pomembna in za državo kot tako je nadejane važnosti. Kajti daljne obstojanje razmer, kakor so nastale po davčnem zakonodajstvu in njega vršitvah v tržaškem ozemlju, je, kakor se kaže, baš v flagrantnem protislovju z najvišjim postulatom davkarske modrosti, t. j. s pravičnim obdavčevanjem. Strar je spojena s posebnim razvijanjem užitninskih davkov z mestno pokrajino tržaško. Baje zna se sploh v visoki zbornici, da so bili v Trstu in okolici doslej državni užitninski davki prav za prav neznan. Naše mesto ima stare, zapisane pravice, katere se opirajo na takozvani „ods opivni ugovor“ (Deditions-pact) od 30. septembra 1382. leta in država se je nanje v toliko obzirala, da se

je leta 1829. odrekla pobiranju splošnega užitninskega davka v Trstu. Po obliki pobirajo se v Trstu le občinski davki na porabo, toda iz tega izneska plačuje se državi odpravljeni svota, katera je dandanes odmerjena z 860.000 gl., v kateri svoti bi morale biti vračunjene tudi carine, katerih se v Trstu ne plačuje. V plačevanje te pavšalne svote prinaša svoje deleže poleg mestnega okraja tudi vsa okolica tržaška brez obzira na to, da-li leži tostran ali onstran carinske meje, da-li pripada prav za prav okrožju svobodnega pristanišča, ali ne.

Opazujem, da je davek na porabo za mesto prav izredno visok, ter da se morebiti v vsej Evropi menda ne nahaja vzgleda enako visokega davka.

Ali, kaj se sedaj zgodi? Lani vpeljal se je novi davek na žganje. Ta velja za vso državo, izvzemši carinarsko izključje tržaško. Uže pa sem omenil, da se tržaško ozemlje ne slaga z carinarskim izključjem. Mnogoteri kraji leže tostran carinarske meje in iz tega zaključuje finančni minister — in to se razvidi iz odgovora na interpelacijo, katerega sem dobil v seji dne 14. februarja t. l. — da so zgubili ti kraji okolice pravico svobodnega pristanišča. To pa ni tako. Vsled Najviše odloke od 27. aprila 1852. stavilo se jih je le pod nadzorstvo, t. j. oni deli okolice, kateri leže tostran te črte, smejo dobivati vedno še svoje blago, ne da bi plačevali carino, a to samo za domačo potrebo, ne da bi je smeli dalje oddajati. No, ta ugodnost se jako drago plačuje s tem, da sodelujejo tudi ti kraji pri eksorbitantnih davkih za porabo in pri odrajetovanju odprave svote za državo.

Kako pa se postopa sedaj z ubogimi prebivalci tega dela tržaške okolice? Finančna uprava se ne briga niti najmanj, da so uže storili svojo dolžnost napram državi s plačanjem pavšalne svote. Ne; samo zunanja okolnost, da leže onstran mitnic, zadostuje, da se faktum uže plačanega davka popolnoma prezira ter se jih

sili enostavno k plačivanju nove potrošarine, odnosno davka na izdelano žganje! Vidite, gospoda moja, to je dvostruko obdavčevanje, kakor se je drastičneje ne more niti misliti. Ljudje so svojim davčnim dolžnostim uže popolnoma zadostili. V izredno visokem mestnem dachu so svoj del državnemu užitninskemu averu popolnoma odplačali, dolžnosti napram državi so izpolnili. Sedaj pa pride fiskus še enkrat in zahteva od okoličanskih izdelovalcev žganja mirne krvi še plačanje 35 gold. davka na izdelovanje za vsaki hektoliter alkohola, baš, kakor da dotični ne bi bil plačal še niti noviča! To je nepravilno, to je dvostruko obdavčenje istega davčnega predmeta, katero davkoplačevalca baš ugonobi.

(Konec prih.)

Občni zbor

trž. ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda dne 30. marca 1889. v prostorih „Slovenske Čitalnice“

(Konec.)

Prešlo se je k tretji točki in gđ. prvomestnica povabi denarničarko gospodično Kalistrovo, naj prečita svoje izvestje. Gospodična blagajnica dodala je svojemu poročilu lep uvod. Tu navdušuje svoje „predrage sestre Slovanke“ ter je spodbuja k nadaljnemu energičnemu delu za domovinsko stvar. Obžaluje, da „še nekatere matere vedno trdo spé in da se še niso probudile po tolikih klicih domoljubnih oseb.

Potem prečita svoje natančno poročilo o vseh dohodkih in troških. Račune je pregledaval gosp. prof. M. Mandić. — Izvestje bilo je ednoglasno odobreno.

Pri četrtej točki predlaga gđ. prvomestnica dve pregledovalki računov koncem leta in sicer gg. Lavrenčič in Gombač. Predlog se vsprejme brez ugovora.

Pri peti točki se oglasi gospa Lavrenčičeva ter v kratkih a krepkih besedah izrazi, da je odbor moral dosti delovati, da je prišel do takega uspeha ter zatorej

predlaga, naj se v priznanje voli stari odbor. Predlog se enoglasno sprejme. Na to vstane g. prof. M. Mandić omenjajoč, da se vsa spregovoriti kot zastopnik moške podružnice in nadzornik naše šole par besedi glede predloga svoje predgovornice. On se povsem strinja s predgovornico ter osebno izreka srčno zahvalo odboru na neumornem trudu, toda opazuje, da si bodo morale vsled sklepa vodstva v Ljubljani č. odbornice svoja opravila mejsobno drugače razdeliti. Slednjič se še obrne do vseh družabnic ter je navdušeno spodbuja k delu, kajti ne samo odbor, ampak vsaka družabnica mora delovati v prosep splošne stvari ter gledati na to, da se podružnica širi in dobiva čezdalje več moči. Na to je zbor končal in smelo rečemo, da je vsaka uđinja zapustila zbor z novo in trdno obljubo v svojem srci, da bode tudi v naprej delala marljivo v korist velevažnej podružnici. — V ta namen kličemo vrlej naše ženske podružnici iz vsega srca. „Dober uspeh!“ Naj napreduje tako, da postane v pravem smislu u z o r širjej naše domovini!

Slovan gre na dan.

Resnico tega reka spoznali so v zadnjem času Italijani v Dalmaciji, koje so imenovali in smatrali za posadko italijanskega mišljenja in kulture. A starodavna laška (?) Dalmacija prelevila se je v malem času v slovensko deželo in odklenkalo je za vedno italijanstvu v onej deželi.

Tudi Istro razvpili so Italijanaši za laško deželo in benetsko naselbino ter prištevajo dve tretjini njenega slovenskega prebivalstva vsiljencem, laškim hlapcem itd.; a resnica postaje vedno bolj očita, da Istra ni italijanska zemlja, niti ne bode dolgo trajala, da bodo še dlje časa Italijanaši v njej prevladali. Dan na dan se Istra zbog trudapolnega prizadevanja vnetih in nesebičnih rodoljubov zaveda svoje prave narodnosti namreč: slovenske.

der popolnoma sorazmernih udov. Modro pa žive oči dajale so njegovemu tipu neko posebno milobo. Lase je imel rumenkaste, malko kodraste in kadar se je zasmel, kazal je njegov obraz še bolj kot sicer odkritosrčno dušo. Da, odkritosrden bil je Anton še skoro preveč. Ko je bil dve leti doma, vzrastel je v popolnega moža, če tudi mu ni bilo nad dvajset in štiri leta.

V gospodarstvu je sam vodil nekoja opravila, pomagal pa je tudi očetu. Probujal in navduševal je narod, da bodo ljudje s časom tudi kaj družega govorili o Kurjevaščanih, kakor same zabavljive. Župan Gropa, po starem kopitu in „volji Božji“, ni bil sam naobražen in tudi ni imal nikacega pojma o napredku. —

Jesen je uže blizu in z njo nove občinske volitve. Pri Primčevih so imeli napravljen reorganizacijski načrt o volilcih, odbornikih in županu. Vrinilo pa se je še nekaj družega vmes.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Sprememba v Kurji Vasi.

Spisal Ivo Trošt.

(Dalje.)

Oseba bil je zajetna, junak vendar ne. Njegova notranjost pa je imela čudno svojstvo, da je namreč spravila pod svojo streho strašno množino mesa, klobas, pečenke, vina in drugih gospodu želodnih ugodnih raritet, samo da je bil kedo drugi plačnik. Sam si ni privoščil ničesa, vse le na stroške drugih. Da je le koga mogel, uščipnil ga je, da je sam potem pil in jedel. Tudi sina je baje le za to oženil, da je v dan poroke napasel z dobrimi jedili in pijačami notranje slabosti svoje. Pri vsakem podjetji bil je pravcati mešetar, če se je le kaj dobilo za „pod zob in v grlo“. Ako si česa potreboval pri njem, gledal je le na to, da dobi kak nameček za svoj želodec. Sploh je meril vse naprave starega in novega veka le po tem, kolikor koristijo želodecu. —

O nekej priliki bil je pozvan k žup-

niku na obed. Ljudje so ga povpraševali, kako je kaj bilo pri obedu. Odgovarjal je: „Vse dobro; le premalo so silili“. — Te črtice torej našega junaka dovoljno karakterizirajo.

Da vstreza svoji samogoltnosti, požrešnosti in lakomnosti, prizadeval se je kolikor mogoče više dolezati. Zato je bil Bohne županov najhujši nasprotnik. Sreča, da so ga ljudje le predobro poznali, sicer bi bil on uže zasel zgodovinsko slavni županski stol v Kurji Vasi.

Bohne je sam trdil, da če bi znal čitati in pisati, ugnal bi bil Gropa uže davno v kozji rog, ali taj je „pismen“ človek. Bohnetovemu talentu na čast pa moramo priznati, da se je pozneje vendar naučil načrkati svoje ime — v šolo hodeči sin imel je to nalogo. Bohne se je podpisal, a svojega podpisa ni znal čitati. —

O novih volitvah nadejal se je Bohne, da bode izvestno izvoljen županom: le on in nikdo drugi. —

III.

Oče Antona Primca bil je „trden“, kmetovalec. Ni se učil modernih vednosti,

imel pa je jasen um in jekleno voljo. Ker je mali Tonče kazal nekaj talenta, dal ga je v šolo. Sin, očeta svojega verna slika, napredoval je dobro in tako je „dotokel“ do šestega razreda gimnazije. Kar se očetu dozdeva, da mu pojemajo moči; treba bode naslednika. Tonče je bil lani še Tone, letos pa uže Anton in celo „gospod“; sedaj mora iz šole. Nekako težko mu je bilo zapustiti učilnico in tovariše, mnogo solz pa vendar ni potočil za to. Dva ali tri tedne je doma „pohajal“, hodil okoli sorodnikov, obiskaval znance in prijatelje. Potem je začel po malem nado-meščati očeta v gospodarstvu. Ostal je vedno zvest gaslu, koje smo si bili nadeli še dijaci VI. šole v Gorici; „Vse za narod!“ Res, takoj je začel svojo sveto misijo meš popolnoma zapuščenimi, a nepokvarjenimi rojaci svojimi.

Ker je pa uže svet tak, da sodi človeka bolj po vnanjosti, kakor po notranjosti njegovi, moramo storiti svojo dolžnost, da pokažemo v Antonu Primci tudi zunanje človeka.

Bil je sloke postave, bolj šibek, ven-

Marsikje se je uže na bolje obrnolov v občinskih uradih. Pazin n. pr., nekdanj gnejzdo lahonstva, osvobodil se je lahon-skega morečega jarma in sedaj se najlepše razvija ter odločno stopa po narodno-hrvatskem potu.

Dokaz zavedujoče se narodne zavesti v Istri dajo nam tudi zadnje dopolnilne volitve v državni zbor mesti pokojnega Vidulichia. O tej priliki opazili smo izdaten napredek na polju narodne zavednosti. Zmagali so sicer Italijani ter posadili na državnozbornsko stolico svojega kandidata dr. Rizzija, ali zmaga ta ni bila tako sijajna, kakor jo razpivajo nekateri lahon-ski listi, na čelu jim židovski „Mattino“ v katerega se steka, kakor nekdanj v pokojno „Salobardo“, vse židovsko-lahonsko blato, podlost in nesnaga, kateri prisega v nesramnem blatenju in nečednih lažeh, kakor tudi v sumničenju in črnenju vse enake židovske liste na Dunaju in drugod.

Sploh pa sodimo o tem listu, da boljši ne more biti, ako pomislimo, da je nesrečni stvar slovankega odpadnika. „Povej mi s kom občeješ, in povem ti, kdo si“. Jab-elko tudi ne pade daleč proč od jablane. Ni čuda, ako renegat sramoti svoj nekdanji rod in se trdo drži ljubega kruheka, ko-jega v dobiva edino pri Židovih! A to le mimogredé. — Veselé se sicer Lahoni svoje zmage, a v tem ne pomislijo, da uprav iz te zmage se jim je bati nekaj, kar prihaja vedno bolj očito. Pametni in zmernejši italijanski elementi so to ne-varnost tudi spregledali. Glejte n. pr., kaj méni o tej zmagi nek tukajšnji zmernejši časopis laški:

Veselim se — pravi — kakor vsi naši bratje in sodeležani, kakor vsi oni, ki srčno želé, da se proslavlja naša itali-janska narodnost in laški jezik. Evo vam uradnega poročila: dr. Ljudevit Rizzi bil je voljen z ogromno večino poslancem v državno zbornico, napram hrvatskemu protikandidatu g. Mate Mandiću, ki je vdobil samo okolo 500 glasov.

Splošno veselje je opravičeno. Ali, pristavimo se nekoliko in ravnodušno pomislimo to resnico. 500 glasov za Mandića zgine sicer proti 3000 glasovom za dr. Rizzija. Pri vsem tem onih 500 glasov ima nekaj pomen: ti so simptom, prikaz, preteča nevarnost laške narodnosti. Z eno besedo: v Istri se nahaja 500 volilcev, ki so glasovali za hrvatskega kandidata. Onih 500 volilcev so brez dvombe zavedni hrvatski narodnjaki. O prvej priliki bode njih število narastlo na 1000. In potem? Take misli in posledice nam prihajajo, ako strogo logično preudarimo ta pojav.

Glejte Dalmacijo: pred desetimi leti noben hrvatski kandidat ni dosegel 500 glasov. Tudi tam doli so tedaj hrvatski časopisi bili pisani v najlepšem laškem jeziku. Tudi v Dalmaciji so se tedaj veselili in radovali, ako je prodrli avtonomni kandidat in prepričani smo bili, da je italijanska stvar trdna in se ne boji propada.

A sedaj? Hrvati imajo v rokih politično vlado. Sladkodoneč jezik Dantejev je uradno skoraj prognan iz dežele, v Beč se pošilja devet poslancev — tudi Hrvatov — in list „Il Nazionale“ se je kakor začaran prelevil v „Narodni List“.

Sodeč iz laškega stališča Istre onih 500 glasov, ki jih je vdobil Mandić, nas skelé v srce. In, odkritosrečno javljamo, da se ne moremo radovati zmage. Kakor tudi ne opravičujemo apatije tržačanov napram hrvatskim agitacijam (?), ki se nekaj časa sem godé v sredini Trsta in mnogo bolj v njegovem obližju. „Glejte na jezove, kajti naraščaj vode se vedno bolj bliža“. Treba je drugačnih jezov, nego onih ne-spametnih homelij Piccola in Indi-pendenteja, da se vstavi ta plaz! Delalcev je treba in činov, ne pa praznih fraz: „Dixi ecc.“

Enako modruje tržaški časopis „Il Secolo“, koji — vsaj dosedaj — ni še pokazal one nestrpnosti in abotnega izva-

janja kakor ostali tržaški listi. Besede, čeprav pristranske in laške, zde se nam pri vsem tem premišljene in vzete iz ust treznomislečega konservativnega Italijana.

Slednjič vender spoznajo, da tudi Slovani v Istri igrajo svojo ulogo. Zadnje volitve so pač jasen dokaz, da celo primorska isterska mesta, na katera se Italijani najbolj opirajo in sklicujejo, neso tako laška, kakor bi kdo na prvi pogled mislil. Pri vsej korupciji in nečevnosti potezanjem in spletkami isterskih Lahonov, našlo se je v njih vender pet sto volilcev, ki so oddali svojo glasovnico za narodnega kandidata.

Iz teh 500 volilcev, — ki so po menenju laškega lista sami politični agitatorji, — narastlo bode število kmalu na tisoče in narodni kandidat bode navzlic lahon-skemu potezanju izvoljen v jezo in srd Lahonom.

Istra je slovanska zemlja. To svedoči nam večina njenega prebivalstva, ki je slovanska; njena lega poleg slovanskih dežel, njene tradicije, navade in običaji.

Sveto narodno načelo, ki je prošnilo vročekrvne Francoze ter jih vnelo, da so razklicali ljudovlado; Italijane, da so se združili; druge narode sploh, da cikajo k svojej domovini — ono načelo oživelo je tudi v avstrijskih Slovanih, da so se jeli gibati in neumorno delovati v dosego pravic, ki so zagotovljene drugim narodom.

(Konec prih.)

Govor državnega poslanca dr. Ferjančiča

v državnem zboru 11. marca 1889.

(Dalje.)

V poročilu o ortsgrupi se pravi (čita): „Kmetje od Sv. Štefana, verno udani svojej slovenskej materinščini, goje najodkritosrenejše spoštovanje za nemški duh in nemški jezik“.

Sedaj se je to premerilo. Zastop je postal slovensk in šulferaju s svojo ortsgrupo je zginil. (Poslanec Šuklje: Moral je zapreti!) in moral je zapreti in sedaj kmetje neso družega kakor pijanci (veselost na desnici), pobožni kramarji, udani vsem mogočim najneumnejšim vražam itd. in te stvari naštevajo se v jedni sapi v odprtem pismu deželnemu predsedniku v „Freie Stimmen“ (čujte! na desnici), katero se konča z besedami: „Da zavrne vnanje motilce miru, bode prebivalstvo vedno pripravljeno“. — To smo gotovo mi — „toda proti notranjemu sovražniku, ki po noči skrivaj seje razpor, pa tudi pozornost naroda ne zadostuje. Tu se uže mora poseči vmes z one strani, katerej sta izročena blaginja in beda dežele. In potem obračamo se do vas, Vaše Visokorodje, ki ste pokazali tako gorko srce za Koroško, kadar jo je zadela nesreča in beda in če so tako vztrajni Korošci zgubili zaupanje v sebe. Pri takih žalostnih priložnostih učili smo se spoznavati skrb Vašo. (Klici na desnici: Oho!) Pomagajte tudi danes, ko nam preti druga nesreča bila bi za deželo, če bi vzgled pri Sv. Štefanu našel posnemalcev, če bi se upor in sovraštvo prepovedovalo tudi v drugih krajih, kjer do sedaj vlada blagodejni mir.

Potem bi bilo prepozno posegati vmes in odgovornost zadela bi one, ki so bili neodločni in so se obotavljali, ko bi bila jedna njihova beseda zadostovala. (Smeh na desnici. Poslanec dr. Trojan: To je svoboda!)

Kaj hočejo od deželnega predsednika? (Klici na desnici: Policijo!) Nič družega, da bi ukrenil kake policijske naredbe in se ponižal v agenta šulferajnega. (Poslanec dr. Trojan: In pripomogel nemškim manjšinam, da bi zapovedovale!)

Če se mora prebivalstvo slovensko boriti z naravnimi odnošaji, katere sem začetkom omenil, če se mora boriti proti nasprotovanju vseh oblastev, če se mora

boriti s časopisjem, se mora vender šteti za pravo junaštvo, da se slovensko prebivalstvo tu in tam z uspehom upira. Potreba je torej, da dobi prebivalstvo slovensko kako zastopstvo, in ko smo poprej omenjeni predlog stavili v visoki zbornici, se je zdelo poslancu za Beljaško mesto, ko je omenil ta predlog, potrebno tako-le spregovoriti (čita): „To umešanje gospodov iz Kranjske jim ne bode nič koristilo. Tu na Dunaji v drž. zboru morejo staviti predloge, če se za to ne zmenijo, da zopet proti temu protestujejo koroški Slovenci. Pa ne svetovali bi jim priti v deželo (Čujte! Čujte! na desnici). Naši Slovenci so dobrosrčni, a utegnejo kaj neuljudni postati, če vidijo, da jih hočejo tuji agitatorji nahujskati proti nemškemu sodeželanom“. (Čujte! Čujte! na desnici.)

Gospoda moja! Če bi kaj tacega čitali v „Freie Stimmen“, bi se nič ne čudil, kajti ondu sem tudi zares čital. Pa da se to govori tu v zbornici, kjer smo popolnem na legalnih tleh stavili predlog, katerega gospodje morejo podpirati ali pa odkloniti prav po svojej volji, da nam na teh legalnih tleh pridejo z argumenti pestij in polen, nam ž njimi preté, če pridemo na Koroško, tega bi ne bil pričakoval.

Če pridemo na Koroško, kar tudi nameravamo (Pritrjevanje na desnici. — Steinwender: Le! Le!), seveda ne bomo prišli h gospodu poslancu in pristašem njegovim, temveč k prosilcem za slovensko ljudsko šolo, prišli bomo k onim, ki so nam hvaležni, da se zanje potegujemo (Poslanec Ghon: Da bodete hujskali!), k onim tisočem, ki dobivajo knjige od družbe sv. Mohorja in jih čitajo, in jaz ne verujem, da bodete tedaj imeli še žalostni pogum, motiti z nahujskano družaljo občevanje naše z našimi soplemeniki in somišljeniki in apelovati na pesti in polena. (Poslanec Šuklje: Ne bojimo se! Hvala Bogu! — Poslanec Trojan: Pa lepo je le! — Živahna veselost na levi.)

Predno se poslovim od Štajerske in Koroške, usojam se osvežiti začetkom sproženo misel, namreč, da ni bilo dobro, tako dolgo mirno gledati, vsaj največje oviro bi se bile morale odstraniti, katere se stavijo sporazumljenju.

Njega ekselencen gospod ministerski predsednik je rekel, da vlada skuša položaj tako urediti, da bode mogoče sporazumljenje.

Če pa vlada pušča že leta tako postopati uradnike, tedaj moram pač reči, da v dejanji je vlada še kaj malo pokazala to prizadevanje svoje.

Če sedaj prehajam na kranjske razmere, pokazati bi mogel, kako malo povoda imajo Nemci pritoževati se. Pokazati bi mogel, kako se jim daje pravica v uradu, v šoli in javnem življenju, in sicer bolj kakor Slovencem.

Temu nasproti bi pa lahko pokazal, kako se pri uradih in posebno pri političnih in od njih odvisnih uradih, malo brigajo za § 19.

Nemci so res imeli na Kranjskem pozicije, katerih neso mogli obdržati, ko se je jel vzbujati slovenski narodni duh. Te pozicije zgubili so in nič družega in nemajo nobenega povoda za pritoževanje in ko bodo preboleli to zgubo, bode ondu zavladalo sporazumljenje, ki bode lahko služilo za vzor. (Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V državnem zboru je na dnevnem redu proračun trgovinskega ministerstva. Mladočeški poslanec Herold je govoril o državnih železnicah, katerih uprava in vodstvo je ustrojeno po prastarih centralističnih načelih. Ko so ustvarjali zakone o upravi državnih železnic, se nikdo ni oziral na potrebe posamičnih dežel; gledali

so samo na to, da vso oblast vsredotočijo na Dunaji. Upravna ravnateljstva, ki so v posamičnih mestih, nimajo nikake praktične vrednosti, ker so v vsaki najmanjši stvari odvisne od glavnega ravnateljstva na Dunaji. Ta sistema je v opreki s koristimi posamičnih dežel, zato bi se morala osnovati nova ravnateljstva, ki bi imela pravo voditi in upravljati državne železnice v dotičnih krajih. Poslanec Herold je govoril tudi o službenem jeziku trgovinskega ministerstva. To ministerstvo je kar iz svoje moči uvelo v vse svoje urade, železniške in poštne, nemščino kot uradni jezik, akoprav ne more te svoje naredbe opreti ob noben zakon. Železnice, državne in od države podpirane, so kar naravnost zavodi za pospeševanje germanizacije. Vsi železniški uradi se poslužujejo v dopisovanju mej seboj in v občevanju z vsemi drugimi državnimi in občinskimi uradi izključljivo nemščino. Železniški višji uradniki gledajo na to, da vsak njih uradnik in delavec zna nemški, ter uplivajo na delavce, da pošiljajo svoje otroke v nemške šole. Da je temu tako, priča nam faktum, da so vse šulferajnovne šole na Češkem napolnene z otroci čeških železniških delavcev. A ne samo s svojimi uradniki in delavci postopa uprava državnih železnic tako; državne in subvencionirane železnice ravnajo kaj brezobzirno tudi s slovanskim prebivalstvom ter se nikakor ne ozirajo na njih narodne pravice! Vse listine in vozovnice, ki je dajejo strankam v roko, so nemške. Kakor železnice, take so tudi pošte, tudi tu je pričeni pri poštah do listkov, ki je prileplajo na preporočena pisma vse nemško in poštne uradi v svojih dokumentih ne rabijo drugih krajevnih imen, nego nemška.

Naš poslanec Pfeifer je stavil resolucijo, s katero pozivlje vlado, naj izdela in zbornici predloži zakonski načrt, po katerem se ima določiti dostatna državna podpora za zgradbo dolenjske železnice. Resolucija je bila izročena proračunskemu odseku. Skrajni čas je uže, da se Dolenjskemu pomaga ter naposled sezida ta železnica, od katere odvisi blagostanje te lepe dežele, ki je sedaj tako rekoč popolnoma odtrgana od sveta ter čedalje bolj gospodarsko propada. — Tržaški poslanec Burgstaller je govoril o koristih tržaškega mesta ter zahteval, naj se dozida do Trsta Rudolfova državna železnica ter izdela nova Tauriška prog. Prihodnost Trsta je odvisna od teh železnic, ki bi ga vezale z drugimi deželami, s katerimi ga spaja sedaj samo „pre draga“ južna železnica. Burgstaller je izrazil nadejo, da bode tudi ta prog v kratkem podržavljena.

V ogerскеj gospodскеj zbornici je bil na dnevnem redu novi vojni zakon. Grof Andrassy je o tej priliki izustil znamenit govor, v katerem se je potegoval za jedinstvo vojske. Rekel je, da bi tudi §§. 14 in 25 ne bil sprejel v prvotni obliki, sedaj pa, ko je določena službena doba in zajamčen uspeh tudi onim dobrovoljcem, ki ne znajo še popolnoma nemški, glasuje odločno za novi zakon. Potem se obrača do onih, ki zahtevajo samostalno madjarsko vojsko, sklicujoč se na to, da je to uže Deak sam zahteval. To trditev odločno zavrača, ker on Deakove nazore najbolje pozna, saj je delal z njim ter bil v onej dobi honvedski minister. Čisto madjarsko neodvisno vojsko je Deak in njegova stranka izključila iz svojega programa ter se odločno izrekla za vzajemno vojsko. To pa ni storila iz oportunitete, ampak iz tehtnih in dobro premišljenih razlogov. Samostalna madjarska vojska je kakor lep zelen travnik, ki se ti pa ako se mu približaš, pretvori v močvirje. Madjari ne smejo misliti na to; to bi je uničilo. Oni morajo stopati vzajemno z Avstrijo, ker imajo z njo vzajemne interese, da, brez nje bi se niti ne mogli ohraniti, zato morajo imeti tudi z njo vzajemno

vojsko, in zato on glasuje za zakon. — Ministerstvo je sedaj po dolgem iskanju in borbi vendar zopet skrpano in Tisza posedl še nekoliko časa na mehkem ministersko-predsedniškem stolu.

Vnanje dežele.

Ruska vlada je imenovala svojega zastopnika v Belemgradu g. Persanija izrednim zastopnikom pri srbskem kralji. O ruskeji politiki piše nek upliven londonski list. Ruska panslavistična stranka se je naslonila popolnoma na carjevo politiko. Rusija čaka v oboroženi defenzivi, ona ne misli nikoga napasti ampak pušča, da se stvari razvijajo naravnim putem. Rusija čaka, da razpade nemško-avstrijska zveza, da nemški vpliv pade in njena moč zraste.

Knez Koburg misli potovati v Ruščuk in neka druga poduvanska mesta, ter potem podati se v Beligrad. Vodja bolgarske opozicije g. Cankov je odgovoril svojim prijateljem, ki so ga vabili, naj se vrne v domovino, da ne more domov, dokler je tam nezakonit knez in nezakonita vlada. Cankov upa, da o duhovih praznikih (binkoštih) nastopi v Bolgariji zakonit knez in patrijotična vlada.

Rumunsko ministerstvo je odstopilo. Govori se, da kralj poveri sestavo novega kabineta zopet g. Rosettiju, ter da ostanejo vsi ministri na svojem mestu, izvzemši pravosodnega ministra.

Pravda proti vodjem francoske lige „patriotov“ je zvršena. Sodišče je obsodilo vsacega na sto frankov globe in povrnitev sodnih troškov. Zdi se, da sedanji vladi ni bilo do družega, nego do tega, da to neljubo jej društvo naposled popolnoma potlači ter zapreči vsak poskus je zopet oživet. Postavivši Dèrouleda pred sodišče, hotela se je vlada prepričati, ali sme tudi Boulangerja sodno preganjati. Ko je videla, da je ves Pariz miren in da se za Dèrouleda ne gane, sklonila je naperiti pravdo proti Boulangerju; ta pa jo je o pravem času popihal iz dežele. Beg Boulangerjev je napravil na njegove pristaše slab utis in uže sedaj mu eden za drugim obračajo hrbet in tudi listi, ki so ga poprej nekako sramežljivo podpirali, ga sedaj obsojajo. Nekateri trdó, da se Boulanger misli vrniti na Francosko, da popravi slab utis, ki ga je napravil s svojim begom.

Belgijski vladi ni po volji, da se je Boulanger nastanil v Bruselju ter od tod izdaje svoje manifeste. Tamošnja vlada se boji, da hočejo boulangisti prenesti v Bruselj središče svoje agitacije, česar pa ne bo trpela ter rajše vse te gospode iztirala iz dežele.

DOPISI.

Iz Pulja 5. marca 1889 [Izv. dop.] (V hiši narodovega dobrotnika.) Krasno in jasno je bilo nebo, ki se je razpenjalo nad nami, ko smo dospeli dne 18. marca t. l. na Reko. Jasno nebo nad nami, jasno v duši naši. Praznična čuvstva prošinjala so bitstva naša. Kako bi tudi ne! Bili smo odposlanci, vršeči prečastno, vzvišeno, presveto nalogo: da glasno govorimo o tem, kako zna rod slovenski, — ta siromašni, a poleg vsega siromaštva vendar tako vrlí rod — samega sebe častiti s tem, da časti svojega prvega, svojega največjega dobrotnika.

Bil je to imeniten dan, ker bili smo gostje v odlični hiši odličnega moža. Ne pozaben dan nam, ki do tega dne nismo po lici poznali slovenskega našega mecéna.

Ne nameravamo govoriti v prvej vrsti o človeškemu očesu vidnih dogodkih tega dne, kajti to je uže storilo neprimerno spretnejše pero v dnevniku slovenskem. Pač pa bi radi v kratkih potezah naslikali vtis onega veličastnega trenutka na občutno dušo našo, ko smo stopili pred

uzornega moža, da mu poklonimo najdragocenejši dar — znake narodove hvaležnosti.

Bilo je poludne, ko so se zbrale štiri na Reko došle deputacije v elegantnem salonu hotela „Europa“, da zvrše častno svojo nalogo. Vrata se odpro: v salon vstopi visok mož, častitljiva prikazen. Korak mu je nekoliko plašljiv, pogled njegov pa se nam vidi, kakor bi hotel vprašati: ste li res k meni prišli, je li vse to res meni namenjeno, sem li res to zaslužil?! Vtis ta trajal je seveda samo par sekund, kajti uže je stala pred počastencem ljubljanska deputacija treh mož, zastopajoča 24 kranjskih občin. — Mōž pravimo, a ne menimo „mož“ v tistem navadnem, vsakdanjem, rekli bi, vulgarnem smislu, ampak mož, kakoršni so cvet narodne inteligencije in po vsej pravici ponos celega naroda; mōž, ki netiyo v blagem srci svojem žarko, le narodni interes hoteče rodoljubje, iz katerega se poraja tista odločnost in rezkost, brez katere ni uspehov, ni zmage. In da resnico govorimo: nekako tesno nam je bilo v tem trenutku pri srci, spomnivšim se, da se ravno proti tem možem v nekaterih krogih sistematično goji neka — kako bi se hitro izrazili? — no, neka nezaupljivost. Čudno, res čudno!

Govornik deputacije iz metropole slovenske dokazal nam je jasno, da gospodje ti niso prišli na Reko fraze drobit, ampak da je prošinjajoče jih čuvstvo hvaležnosti isto tako pristno, kakor je bila krasna oblika, v kateri je carski svetnik Murnik izrazil čuvstvo to. In prepričani smo, da to kar so čutili v tem trenutku ljubljanski gospodje, je čutil ž njimi ves rod slovenski.

Kar smo čuli po odstopu Ljubljancanov, to pa je bil uprav mojsterski produkt patrijotičke zgovornosti. Uzorna dikcija, vidno oduševljenje za našo stvar, kažoče nam kipečo ljubav do obeh narodov, hrvatskega in slovenskega, in vrhu vsega presimpatičen, sonoren glas — vse to je storilo, da smo čuli iz ust — kakor se nam je od vseh strani zatrdilo — obče in iskreno ljubljene staroste „Sokola Karlovskega“, gosp. profesorja Vambergerja, pravo evangelje bratske ljubavi in sloge mej narodom hrvatskem in slovenskem, vzvišeno odo slavnjanski vzajemnosti. Kako divno, kako lepo naslikal nam je gosp. profesor „idealni most“ mej obema jugo-slovanskima narodoma!

Za Hrvati prišli smo mi Primorci na vrsto: Čitalnici Goriška in Puljska; toraj od skrajnih naših, ptujemu nasilstvu najbolj izloženih krajev. Naravno je, da so bili pojavi naši bolesten vzklic pod neznošnim pritiskom živečega, po odrešitvi koprnečega naroda. Toda vzklic naš nikakor ni bil vzklic resignacije; videčim okolo sebe toliko uzornega rodoljubja, toliko zvestih sinov slovanske svoje zemlje, ukrepila sta se tudi v nas nada v boljšo bodočnost in vera v konečno našo zmago. Duh naš popélse je ob bujno cvetočem drevesu slovanske vzajemnosti — zato pa: sursum corda!

(Konec prih.)

Domače vesti.

Občnega zbora tržaške moške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda vdeležilo se je jako obilo članov. Za danes omenjamo le, da so bili izvoljeni v odbor gg.: predsednikom M. Mandić, tajnikom L. Furlani, denarničarjem Jakop Gorup. Odbornikom: Fr. Žitko (predsednikov namestnik), dr. Tuma (tajnikov namestnik) in Srečko Bartelj (blagajnikov namestnik.) Obširnejše poročilo objavimo prihodnjic.

Potrjenje. Minister za nauk in bogočastje potrdil je profesorja na c. kr. drž. gimnaziju v Kopru, g. Stefana Petrisa za

daljnih 5 let konservatorjem umetelnih in zgodovinskih spomenikov v Istri, izvzemši ozemlje puljsko.

Ostanki pokojnega cesarjeviča Rudolfa stavili so se dne 5. t. m. v novo krsto v rakvi kapucinske cerkve na Dunaju. Turobna slavnost vršila se je na tihem; pričujoč bil je le knez Hohenlohe z dvornimi uradniki.

Kraljica belgijska s princesinjo Klementino pripelje se dne 12. t. m. v Miramare v pohode cesaričinje-udove Štefanije.

Duhovniške premembe v goriški nadškofiji. Č. g. And. Brezovšček, župnik v Šmarijah, je dobil župnijo Kamnje; č. g. Josip Skočir, župnik v Meleih, je dobil dekanijo v Devinu; č. g. Janez Jug, vikar v Avčah, je stopil v začasni pokoj.

„Tržaški Sokol“ priredi v nedeljo 14. t. m. v dvorani „Hotel Europa“ zvečer ob 9. uri „Jour fix“. Reditelji so člani novo ustanovljenega dramatičnega odseka. Ker smo prepričani, da bode ta večer jako zabaven, priporočamo obilen obisk. — Ustop prost.

Slovenskim gospodarjem in delavcem. O raznih prilikah smo govorili o zakonu od dne 30. marca 1888. gledé zavarovanja delavcev in opozarjali na najvažnejšo določbo istega, po kateri mora biti vsak delavec vpisan v kateri posebnih državnih zavarovalnic, ali pa član tacega društva, katerega pravila odgovarjajo določbam dotičnega zakona gledé podpore v slučajih bolezni. Vračamo se danes na ta predmet, ker je naša dolžnost opozoriti gospodarje in delavce, da bodo naša delavska podporna društva storila vse potrebne korake, da se obstoječa društvena pravila prevstrojé v smislu novega zakona. Po tej prenarredbi pravil ne bode treba nobenemu delavcu, kateri je član delavskemu društvu, vpisati se v državno zavarovalnico in zatorej tudi ne vplačevati po zakonu odmerjenih postotkov od svojega zaslužka. Prevstrojena delavska podporna društva imela bodo za svoje članove zatorej isto veljavo, kakor državne zavarovalnice za ostale delavce, kateri niso člani takih društev.

Ker pa uže govorimo o delavskih društvih, omenimo naj še, da je, žal! mnogo slovenskih delavcev v Trstu vpisanih v italijanska podporna društva, katera svojim članom izvestno ne dajo večih podpor v slučaju bolezni, kakor naša. Skrajni čas je zatorej, da zavedni naši delavci pristopijo k našim društvom, v katerih se bodo med svojimi izvestno bolje občutili, nego med tujci, kateri jih mnogokrat še celo prezirajo!

Lloyd in delavci. V zadnji številki našega lista omenili smo, da se lloydovi delavci ustavljajo novemu redu uprave ter nečejo podaljšati vsakdanje delo za eno uro, ne da bi se jim ob enem povišala plača. Lloydova uprava dala je sicer delavcem 8 dni premisleka, toda do danes je ostalo v delavnicah še vse pri starem. Tudi zadnje soboto izplačali so se vsi delavci kakor navadno. — Dne 7. t. m. pp. zbrali so se odposlanci delavcev iz lloydovega arsenala v dvorani društva „Operaia Triestina“, da se posvetujo o predlogih, kateri se imajo staviti upravnemu svétu k zadnji njegovej okrožnici. K zborovanju prišlo je blizu 100 odposlanikov, kateri so sklenili vložiti prošnjo, da se novi delavni red, ki je podaljšan za eno uro dela, za poletno dobo zniža za pol ure, ali pa, da se delavcem razmerno povišajo plače, ako se cela ura pridrži. — To posvetovanje trajalo je od 5. do 1/47 ure. Dne 8. t. m. naznanili so odposlaniki ostalim delavcem rezultat svojega zborovanja ter izročili lloydovemu upravnemu svétu dotične predloge. Vsa zadeva bode torej skoraj rešena.

Našim sorojakom v lloydovem arsenalu polagamo še enkrat na srce, naj se varujo, kakor doslej, tudi nadalje izgredev ter naj zahtevajo, kar jim gre po zakonu in obstoječih podrobnih predpisih, mirno in dostojno. Naše stališče nam ne

dopušča, da bi se izrekli za eno ali drugo stran, kajti držimo se izreka „Vsakemu svoje!“ Prepričani smo, da ste dobro podučeni, kaj vam gre ter da nikdar ne bode te onečastili svoj rod z trmo ali pretiravanjem, temveč da vam bode glavna, vodilna misel: skrb za lastni obstanek in za kruh vaših obitelj!

Razpisano štipendijsko mesto. Početkom šolskega leta 1889/90 izprazneno je erarijalno ustanovno mesto za katerokoli vojaško odgojevalno ali izobraževalno šolo, odnosno za c. kr. mornarsko akademijo na Reki za učence, kateri imajo domovinsko pravico v Primorju. Pogoji za vsprejem morejo se izvedeti pri c. kr. namestništvu v Trstu, pri vseh okrajnih glavarstvih, mestnih magistratih in ravnateljstvih srednjih šol na Primorskem. — Prošnje morajo se uložiti do 20. maja t. l. pri c. kr. namestništvu v Trstu.

V odbor ljubljanskega „Narodnega doma“ izvoljeni so: Predsednik g. dr. Al. Mosché z 58 glasovi; upravni odborniki gg.: dr. V. Gregorič s 60, dr. A. Jarc z 58, Maks Pleteršnik z 58, Ferd. Souvan z 58, Evgen Lah s 57, Ivan Murnik s 56, dr. vitez Bleiweis s 53, Ivan Hribar s 53, Ig. Kotnik z 51, dr. Josip Staré s 50, dr. Josip Vošnjak z 48 glasovi. V pregledovalni odsek: gg. dr. Fr. Papež, V. Rohrmann, Fr. Ravnihar, Fr. Ks. Souvan in Ivan Gogola.

Občinski svét tržaški ima danes ob 1/27 uri zvečer javno sejo z nastopnim dnevnim redom: 1. Poročilo odseka za javne zgradbe o spomenici društva inženirjev gledé načrta za vravnanje mesta. 2. Predložjenje spomenice društva inženirjev in arhitektov gledé poprave stolne cerkve in prošnja dotičnega odbora za volitev posebnih sodnikov v preiskavo tekmovalnih načrtov. 3. Prošnja upravnega svéta mestne plinarne za razširjenje strojev za pranje. 4. Predlogi za odobrenje troškov k odd. „lokalno redarstvo“, čl. VIII. javna razsvetljava, prestavljenje svetiljk in čl. XXXI.: podpore na temelju domovinske pravice. V tej seji mlatilo se bode izvestno mnogo prazne slame ter trošilo denar na vse strani — brez obzira na prave potrebe prebivalstva.

Vremensko prerokovanje. Za mesec april prorokuje Mathieu de la Drôme nastopno vreme: Lepo po vsej Evropi v dobi mlaja (do 8. t. m.) (Kakor pa se je doslej pokazalo, se je prorok vendar nekoliko prevaril.) Sredozemsko, jadransko morje in arkipel miren. Dež v prvem kraju od 8. do 15., toplota pada; razmerno mrzlo v Piemontu in na Tirolskem. Jako premenljivo vreme na visokih planinah. Jadransko morje v severnem delu nemirno. Jasno o ščipu od 15. do 22. Nestalna toplota v srednjih in severnih planinah. Lepo vreme ob vsem sredozemskem morju. Morje mirno. Razmerno slabo vreme o zadnjem kraju od 22. do 30. Močno menjanje toplote v zapadni Evropi, na severnej Španjskej in v Italiji. Pogostoma dež v tej dobi. Slabo vreme na planinah. Jako premenljivo vreme v Algiru, Tunisu in Italiji. Veter na Apeninah; lijonski in genovski zaliv burno vznemirjen.

Službovnik nemško-slovenski za cesarsko kraljevo vojsko. Drugi del. Drugi natis službovnika iz leta 1874. (Bojna služba); že 16. voj. knjižica! Poslovenil Andrej Comel plemeniti Sočebčan, c. kr. major v pokoju. Cena 80 kr. Ljubljana, 1889. Samozaložba.

Kopelj v Opatiji uvrščena je oficijelno med javna kopališča. Službeni dunajski list objavlja dne 6. t. m. zakon od 4. marca t. l., s katerim se določuje temeljne določbe za ureditev kopelji ter objavo kopališčenega reda za Opatijo. Veseli nas, da bode vsled te naredbe krasna obal zapadne hrvatske Istre zaslovela po vsem svetu.

Potniki v sveto deželo, ki so odpluli dne 21. marca iz Trsta, izvolili so soglasno

kot svojega predsednika monsignora Jos. Marušića iz Gorice.

Najdena utonenka. Dne 8. t. m. ob 10. uri d. p. našel je ribič v morju pri Šestjani mrtvo truplo mlade ženske. Dovel je utonenko k zdravstvenemu uradu v Trst, od koder se je odpeljalo v mrtvašnico pri sv. Justu. Nesrečnica je, kakor se je doznalo, šivilja Emilija C., hči vrtarja v ulici Piccolomini h. št. 2. Skočila je baje v morje, ker je trpela na božjasti.

Zgubljen arsenik. Nedavno vozil je nek kočijaž več sodčkov hudega strupa arsena v Trst. Na poti med Dolino in Trstom pa se mu je zgubilo par sodčkov nevarnega otrova. Valed tega odredila se je takoj stroga preiskava, katera je dokazala, da je bil kočijaž pijan ter ni opazil, da mu je padlo par sodčkov raz voz, kjer so se razbili. Mogoče, da je kateri domačinov pozneje našel po cesti raztreseno belo tvarino ter jo, misleč da je moka, pobral in odnesel na dom. Zato se je podala posebna komisija v vse kraje okoliče, da opozori prebivalstvo na nevarni strup ter zapreči s tem večjo nevarnost.

Statistika umrlih. Od 24. do 30. t. m. umrlo je v Trstu 78 oseb in sicer 49 moških in 29 ženskih. Po starosti bilo jih je 19 do 1., 14 do 5., 1 do 20., 8 do 30., 3 do 40., 12 do 60., 18 do 80. leta in 3 preko 80 let. Lani umrlo je v istej dobi 32 oseb več. Poprečno je umrlo izmed 1000 oseb 25-65. —

Poskušeno samoubojstvo. 68letni prodajalec loterijskih srečk Alojzij Ambrosio zaprl se je 8. t. m. zjutraj v svojo sobico v podstrešju hiše št. 27 v novej ulici, stavil na pōd veliko posodo z žarečim ogljem ter mirno čakal smrti. Toda predno se je udušil, opazili so njegov sklep domačini, vlomili vrata ter pozvali zdravnika, kateri ga je po prvej pomoči dal odvesti v bolnico. Ambrosio hotel se je usmrtiti zaradi slabih zaslužkov.

Napad. 28letni prodajalec Albert Altmann napadel je 36letnega ogljarja Josipa Suellija v ulici Riborgo ter ga z nožem v ustih težko ranil. Altmanna so zaprli Suellija pa so odpravili v bolnico.

Porotna obravnava. Nekoliko let uže vršile so se v carinskih skladiščih in v novem pristanišču jako drzne tatvine, ne da bi se bilo moglo priti tatom na sled. Neznani tatovi, odnosno sleparji, postopali so tako, da so odnesli iz skladišč zaboje z raznimi tkaninami, ter stavili na isto mesto zaboje, napolnjene s peskom, stariim železjem itd. Razumi se samo ob sebi, da so bili dotični trgovci, ko so sprejeli tako vsebino, iznenadeni ter protestovali pismeno in ustmeno na vse kriplje. Konečno posrečilo se je zaslediti kot „načelnika“ tatvinske zveze Miho Lonzarja, prodajalca starinarske ropotije v Trstu. Policija je preiskala njegovo „skladišče“ in res je našla zabojev, železja in drugih predmetov, kateri so bili pripravljeni za nove tatvine. Valed tega zaprlo se je Lonzarja, njegovo ljubico Lucijo Maghet in necega Lorenca Repiča, kateri pa je v zaporu umrl. — Trgovcev je oškodovanih mnogo; ukradeno blago je vredno preko 3400 glđ. — Maghet je bila obtožena, da je ukradeno blago prodavala. Porotniki pa so jo spoznali nekrivo, vprašanja glede Lonzarja pa so potrdili z 10 glasovi. Maghet bila je zatorej obtožbe oproščena, Lonzar pa obsojen na 5 letno ječo.

Porotna obravnava Rovis-Stefanutti. (Konec.) Ker smo objavili izid obravnave uže v zadnjem številki, dodajemo danas le še nekatere podrobnosti iz te razprave, katera nam prikazuje v žalostnem svitu človeško zlobnost. — Oba obtoženca napravila sta tekoma obravnave toliko na občinstvo, kolikor na sodišče valed cinienega svojega ponašanja jako slab utis. Oba trdita, da sta nekriva, posebno povdarja Rovis, da ni nikakor verjetno, da bi bil on najel Stefanuttija, da umori Pošiča, kajti baš v zadnjem času živel je v spravi

s svojim tastom. Stefanutti trdi, da si je okrvavil perilo, katero se je našlo v njegovem stanovanju, ker je klal janjca. Razne priče so to izjavo res dokazale. Druge priče so zopet soglasno izjavile, da so bile rodbinske razmere Roviseve jako žalostne, da je bil Rovis s svojim tastom Pošičem v vednem razporju in da si je Roviseva žena celo hotela življenje vzeti.

Nek stražnik iz Reke, katerega se je pozvalo takoj po odkritem zločinu v Volosko, trdi, da je videl večer tamo Stefanuttija, ko je šel preko železnične proge. Branitelj Stefanuttijev pa, dr. Generini, zahteva, naj se pozove pred sodišče gozdnega čuvaja iz Lovrane, kateri je Stefanuttiju tako podoben, da ga je mogel stražnik lahko s Stefanuttijem zamenjati. Sodišče je to zahtevanje odbilo, na kar objavi branitelj ničevno pritožbo. — Na to pridejo na vrsto razne priče, katere vse trde, da so vidile rdečo listnico, katera se je tudi našla pri Stefanuttiju, mnogokrat pri Pošiču. Stefanutti pa trdi vedno, da je listnica njegova. Vse ostale priče javljajo Stefanuttija več ali manj obtežuječe stvari.

Policijska nota iz Reke, Žminja in Voloske opisuje ubitega kot jako sovraženega skopuha, o Stefanuttiju se pravi, da je bil pred nekaterimi leti sumničen, da je umoril in oropal lastno svojo sestričino, da je okradel v Krku cerkev ter sedel radi te tatvine in ponarejanja denarja skoraj 20 let v ječi. Rovis se opisuje kot aroganten značaj najgorje vrsti.

Porotnikom stavila so se tri vprašanja: 1. Je-li obtoženi Marko Stefanutti kriv, da je dne 27. aprila 1888. leta valed Rovisovega naloga z ostrim orožjem Vincenca Pošiča z namenom, umoriti ga, tako ranil, da je ranjeni valed tega umrl? 2. Je-li obtoženi Matej Rovis kriv, da je dal Stefanuttiju nalog, naj njegovoga tasta V. Pošiča umori, kar je Stefanutti tudi storil in 3. je-li M. Stefanutti kriv, da je dne 27. aprila 1888. V. Pošiču ugrabil iz sebičnosti novčarko z nekoliko krajcarji? Po govorih državnega pravnika in braniteljev posvetovali so se porotniki 1½ uro. Za tem proglasi njih načelnik izjavo. Porotniki odgovorili so: na 1. vprašanje 10 glasov da, 2 ne (5 glasov izključuje naročeni umor) na 2. vprašanje 7 glasov da, 5 glasov ne, na 3. pa 10 da in 2 ne. Na to je bil obsojen Stefanutti na smrt, Rovis pa obtožbe rešen. — Stefanuttijev branitelj dr. Generini uložil je ničevno pritožbo na najvišje sodišče.

Listnica uredništva

Gosp. I. O. v P. Hvala! O priliki objavimo.

Nova gostilna

odpre se v soboto, dne 13. t. m. pri sv. Ivanu, h. št. 264 (blizu stare cerkve), hiša Vecchiet. Točilo se bode črno, izvrstno vino po 36 kr. liter.

K obilem obisku priporoča se
1—4 **Josip Košuta**
iz sv. Križa.

Št. 137./O. š. s.

Stavbena dražba.

Dne 11. aprila 1889 bode od 11 do 12 ure dopoludne pri ces. kr. okrajnem glavarstvu Sežanskem dražba za oddajo stavbe novega šolskega poslopja v Vojsčici.

Klicna cena je 2576 gold. 73 kr., dražbeni vadum in stavbena varščina po 150 glđ.

Pismene ponudbe se ne sprejmejo. Naris, proračun troškov in stavbeni pogoji so pri c. kr. okrajnem glavarstvu v pregled razpoloženi. 2—2

C. kr. okrajni šolski svet
Sežana, 2. aprila 1889.

Razglas.

Podpisano županstvo naznanja, da kakor so bili v pretečenem letu 4 novi semnji za živino in drugo razno blago naznanjeni, na katerih je bil tržni davek za živino prost, da bode prost tudi za leto 1889, in ker bode prvi semenj uže 16. t. m. se tudi ob enem gg. tržne kupce in prodajalce uljudno vabi, da bi se kakor v preteklem letu teh semnjeve udeležili.

Županstvo

Rifenberg dne 1. aprila 1889. 2—2

Edina, velikanska zaloga papirja za tapetarje

in velika zaloga
ŠPANSKIH STEN
pri
G. BERTIN-U

4-104 Via Caterina št. 2.

Daje se v najem

v Dutovljah pri Sežani hiša na jako lepem kraju, prikladna za gostilno in trgovino z mešanim blagom; prizemno in a 3 sobe, velik salon kuhinjo, klet, hlev in senik, v prvem natisropju 3 sobe na ulico; tudi se tople priporoča za letovišče radi lepe lege in bližine Trsta. Poblížja juga se pri lastniku, Petru Lozerju v Trstu, Via Zonta. 2—3

Sl. občinstvo
opozarja se na pekarno gospoda

F. Jeršeka,

št. 21 v Trstu Corsia Stadion št. 21
v katerej se dobiva vsakovrstno fino
in prosto pecivo, moko, kvas itd.

Ob enem opozarja se sedaj za

VELIKO NOČ

na veliko zalogo vsakovrstnega peciva.

Naročbe izvršavajo se jeftino in
dobro. 2—6

Bogat izbor semen

vrtnih in poljskih cvetlic je prispel od
tvrške Wilmorin-Andrieux v Parizu, kakor
tudi krasne rože, več ko tisoč raznih vrst.

Cene jako nizke. 6-10

Prodaja semen in cvetlic

Jakoba Fonda

Trst, Lloydova palača.

Na zahtevanje cenike zastoj in franko.

Brnsko sukno

za elegantno
pomladansko ali poletno obleko

v odrezih po m. 3-10, to je 4 danjake vatlje
vsak kupon za

glđ. 4.30 iz fine
gold. 6 iz finejše
gold. 7.75 iz jako fine
gold. 10.50 iz najfinejše

pristine ovčje volne

kakor tudi sukno za površnje suknje, česljano
sukno, p-pi-teno z a. l. i., poletno valjano sukno,
sukno za livrjo, tkanine iz nit. katere se duje
pr. ti. fino in najfinije črno sukno za salone obleke
itd. itd. pošilja proti povzetju iznosa realna in
s. lidna, jako dobro po ana

tovarniška zaloga sukna

SIEGEL IMHOF
v Brnu Bräun.

Izjava! Vas kupon je dolg 3-10 m. in širok 136
cm., torej zadostuje popolnoma za kompletne obleke
za gospode.

Tudi se daje kolikor metrov se želi. Jamči se,
da se odpošlje natančno in bi go po izbranem uzoru,
Uzorcil zastoj in franko. 14—80

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu
Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvat-
sko-slovenskih gradovah i mjestah, sa so-
lidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi
modernimi pismeni i strojevi providjenu,
JEDINU SLAVENSKU

TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu
bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla
te preporuča se osobito za ove vrsti tis-
kanie kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju
i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice,
zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ula-
znice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune,
rođištnice, punomoći, cjenike, jeftvenike, svako-
vrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam
biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom
pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom
podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom
izradbom.

Drži u zalih (skladišču) sve potrebne tiska-
nice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj sljedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih
šol in gospodarjev v pouk ciena prije 50 nvč.
sada 40 tvrdo vezana . . . n. 40
Bodnjski obrasci sastavl B. Trnovac . . . n. 20
Vilim Tel, prevod Cegnara . . . n. 20
Ljudmila prevod J. Lebana . . . n. 20
Filip prevod Križmana . . . n. 20
Antigona prevod Križmana . . . n. 20
Trst in okolica od Sile . . . n. 20
Pjesma o zvonu preveo A. K. Istranin . . . n. 20
Istra pjesma . . . A. K. . . n. 20

Ove su knjige jako prikladne za darove o
praznicah zato ih sl. občinstvu preporučamo.
Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo
naznačiti t o č n o naručbu i dotični naslov
(adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

Tiskarna Dolenc v Trstu.

Krščansko tekmovanje!

Prosi se đc. duhovščina, krščanske učitelje ter meščane uljudno, da kolikor
mogoče priporočajo to solidno, ceno, edino krščansko tekmovanje.

Poletno česljano sukno

za možke oprave, elegantno, trpažno, se mora
prati, 60 cm. široko.

1 oprava 6½ metrov samo for. 3 —

Brnsko sukno

same dobre vrsti:

3.10 m. za jedno obleko for. 3.50
3.10 " " " " " 5 —
3.10 " " " " " 7.80
3.10 " " " " " 9.50
3.10 " " " " " 12.50

Brnsko sukno za suknje:

2-10 m. za površnje suknje f. 6.30
2.10 " " " " " fino " 8.40
2.10 " " " " " jako " 12.60

Črno sukno za obleke

za duhovniške in salon obleke:

1.20 m. Dosking za hlače for. 2.50
2.30 " Peruvienne za hlače " 7.20
in telovnik " 7.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi
krščansko tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Krščansko tekmovanje streži vestno ter sprejme nazaj kar se ne dopada.

Naročbe izvršuje se po povzetju ter se imajo pošiljati na: 10—2

Erstes öst. behördlich concess.

HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.

Uzorcil in ceniki se morejo zahtevati pri istej tvrdki.